

ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1950

Vyhlášené: 25.07.1950 Časová verzia predpisu účinná od: 01.06.1951 do: 31.03.1964

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

97

Z á k o n

zo dňa 12. júla 1950

o dráhach.

Národné zhromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

Úvodné ustanovenia.

§ 1.

Dráhy ako významný dopravný prostriedok treba plánovite zriaďovať a prevádzať, aby čo najlepšie a najhospodárnejšie plnili úlohy ukladané im jednotným hospodárskym plánom.

§ 2.

Predmet zákona.

(1) Dráhami podľa tohto zákona sú najmä železnice, lanové dráhy (pozemné a visuté) a dráhy trolejbusové.

(2) O tom, či je iné dopravné zariadenie dráhou podľa tohto zákona, rozhodne v pochybnosti Ministerstvo dopravy po dohode so Štátnym úradom plánovacím a ministerstvami národnej obrany a priemyslu.

§ 3.

Rozdelenie dráh.

(1) Dráhy sa delia na dráhy pre verejnú prepravu a na dráhy pre neverejnú prepravu.

(2) Dráhy pre verejnú prepravu obstarávajú všeobecné prepravné potreby podľa vyhlásených prepravných podmienok.

(3) Dráhy pre neverejnú prepravu obstarávajú iba prepravné potreby svojho podniku alebo prevádzateľa.

PRVÁ ČASŤ.

Dráhy pre verejnú prepravu.

§ 4.

(1) Dráhy pre verejnú prepravu sa členia na celoštátne a miestne.

(2) Dráhy celoštátne tvoria súvislú sieť celoštátneho významu. Delia sa na trate hlavné a vedľajšie. Vedľajšie trate sú menšieho dopravného významu.

(3) Dráhy miestne obstarávajú miestne prepravné potreby (v obci, medzi blízkymi obcami a pod.).

(4) Pre vedľajšie trate dráh celoštátnych a pre dráhy miestne môžu sa určiť úľavy, pokiaľ ide o ich vybudovanie, udržovanie a prevádzanie.

(5) Ak sa zmenia pomery, rozhodné pre zaradenie dráhy alebo jej časti, môže Ministerstvo dopravy po dohode so Štátnym úradom plánovacím a ministerstvami národnej obrany a vnútra zaradiť dráhu alebo jej časť do inej skupiny, prípadne zaradiť ju medzi dráhy pre neverejnú prepravu. Pritom určí, ak treba, podmienky, za ktorých sa má zmena uskutočniť.

Prvý diel.

Oprávnenie na vybudovanie a prevádzanie.

§ 5.

Vybudovať a prevádzať celoštátnu dráhu môže iba štát alebo národný podnik pre dráhovú dopravu, dráhu miestnu okrem nich aj iný národný podnik alebo komunálny podnik. Vybudovať a prevádzať dráhu miestnu pre mestskú dopravu (§ 27) prislúcha však zpravidla komunálnemu podniku.

§ 6.

(1) Miestnu dráhu alebo jej časť možno previesť len medzi prevádzateľmi uvedenými v § 5, a to len so svolením Ministerstva dopravy, ktoré sa udelí po dohode so Štátnym úradom plánovacím a ministerstvami národnej obrany a financií.

(2) Prevádzanie miestnej dráhy alebo jej časti môže dráhový podnik prenechať buď inému z prevádzateľov uvedených v § 5, alebo so zreteľom na všeobecný záujem a potreby národného hospodárstva aj iným právnickým osobám. Na prenechanie prevádzky treba svolenie Ministerstva dopravy, ktoré sa udelí po dohode so Štátnym úradom plánovacím a ministerstvami národnej obrany a financií.

§ 7.

Na vybudovanie a na začatie prevádzky dráhy alebo jej časti treba:

- a) zaradenie do jednotného hospodárskeho plánu,
- b) povolenie na prípravné práce, ak sú potrebné (§ 8),
- c) prejednanie stavebného návrhu (§ 9),
- d) zaradenie do ročného vykonávacieho plánu dopravy (§ 10),
- e) súhlas na užívanie dráhy (§ 11).

§ 8.

Povolenie na prípravné práce.

(1) Povolenie na prípravné práce oprávňuje žiadateľa konať práce aj na cudzích nehnuteľnostiach a vykonávať vyšetrenia potrebné na prípravu návrhu dráhy.

(2) Povolenie na prípravné práce udeľuje na potrebný čas Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom národnej obrany.

(3) Ten, komu bolo udelené povolenie na prípravné práce, zodpovedá za spôsobenú škodu. O náhrade škody rozhodne okresný národný výbor na žiadosť, ktorú musí ten, kto nárok uplatňuje,

podat' do 30 dní odo dňa, keď zistil rozsah škody, najneskôr však do jedného roka od vzniku škody.

(4) Podrobnosti určí vláda nariadením, ktoré najmä určí, ako má byť doložená žiadosť o povolenie na prípravné práce, a určí podmienky vstupu do závodov a na iné nehnuteľnosti.

§ 9.

Prejednanie stavebného návrhu.

(1) Pred zaradením stavebného návrhu dráhy alebo jej časti do návrhu ročného vykonávacieho plánu dopravy sa komisionálne zistí na mieste, či stavebný návrh vyhovuje všeobecnému záujmu, aké opatrenia budú potrebné na dráhe a v jej okolí, ako budú dotknuté trvajúce práva a čo bude potrebné na ich ochranu.

(2) Konanie podľa odseku 1 vykoná úrad (orgán) vykonávajúci verejnú správu vo veciach dráh (ďalej len „dopravný správny úrad“), ktorý určí aj podmienky vybudovania a prevádzky dráhy. Ak to dopúšťa všeobecný záujem, môžu byť dráhovému podniku poskytnuté úľavy z ustanovení tohto zákona, najmä pri dráhach miestnych; ak to vyžaduje všeobecný záujem, môžu byť uložené osobitné povinnosti.

(3) O výsledku konania (odseky 1 a 2) rozhodne dopravný správny úrad.

(4) Podrobnosti konania určí vláda nariadením, ktoré najmä aj určí, ako treba doložiť stavebný návrh, ktoré úrady (orgány) sa zúčastnia na konaní, a kedy a ako možno vykonať konanie skrátené, prípadne kedy možno od neho upustiť.

§ 10.

Zaradenie do ročného vykonávacieho plánu dopravy.

(1) Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom národnej obrany rozhodne, či a kedy bude stavebný návrh dráhy alebo jej časti pojatý do návrhu ročného vykonávacieho plánu dopravy.

(2) O tom, že stavebný návrh dráhy alebo jej časti bol zaradený do vykonávacieho plánu dopravy, upovedomí žiadateľa dopravný správny úrad.

(3) Zaradenie do ročného vykonávacieho plánu dopravy zahŕňa tieto oprávnenia:

- a) vybudovať dráhu podľa prejednaného stavebného návrhu (§ 9);
- b) vyvlastňovať v rozsahu potrebnom na účely dráhy podľa právnych predpisov o tom vydaných;
- c) prepravovať na vybudovanej dráhe osoby a veci podľa určených podmienok (§ 9 ods. 2) a podľa povolenia na užívanie dráhy (§ 11);
- d) vykonávať a obstarávať (hoci v pomocných závodoch alebo ako vedľajšie činnosti) samostatne všetky práce a pomocné úkony pre úlohy dráhy.

§ 11.

Súhlas na užívanie dráhy.

(1) Pred začatím prevádzky (odsek 2) smie sa doprava na dráhe, ktorá je v stavbe, vykonávať len na účely súvisiace s vybudovaním dráhy (napr. pre prepravu hmot a pracovníkov), a to podľa povolenia, ktoré vydá dopravný správny úrad.

(2) Prevádzka dráhy alebo jej časti smie byť začatá len podľa povolenia, ktoré vydá dopravný správny úrad po zistení, že boli splnené predpoklady bezpečnej, pravidelnej a nerušenej prevádzky.

(3) Konanie, predchádzajúce udeleniu súhlasu na užívanie dráhy, upraví vláda nariadením.

§ 12.
Zrušenie dráhy.

(1) Dráha alebo jej časť môže sa zrušiť rozhodnutím Ministerstva dopravy po dohode so Štátnym úradom plánovacím a Ministerstvom národnej obrany, a to po vykonaní konania obdobného konaniu podľa § 9.

(2) Podrobnosti určí vláda nariadením.

Druhý diel.
Vybudovanie dráhy.

§ 13.
Všeobecne.

(1) Dráha (s príslušenstvom, pomocnými závodmi a vedľajšími činnosťami) má byť v medziach technickej a hospodárskej účelnosti vybudovaná a udržiavaná tak, aby čo najlepšie plnila svoje úlohy a aby jej prevádzka bola bezpečná, pravidelná a nerušená.

(2) Ak neustanovujú zákonné ustanovenia o dráhach nič iné alebo ak z nich nič iné nevyplýva, použijú sa pri rozhodovaní o vybudovaní a udržiavaní dráhy všeobecné ustanovenia o stavbách, cestách, vodách a vodných dielach s výnimkou predpisov o konaní. Nedotknutá ostáva úprava konania, pokiaľ pôjde o rozhodnutia o jestvovaní a rozsahu sporného vodného práva, o povolení odberu vody a svádzaní odpadových vôd, ako i o využití vodnej sily.

(3) Dopravný správny úrad môže určiť v odbore vybudovania a udržiavania dráhy záväznú jednotnosť.

§ 14.
Stavby na dráhe.

(1) Stavbami na dráhe sú stavby, ktoré rozširujú, dopĺňujú, menia alebo zabezpečujú dráhu (s príslušenstvom a pomocnými závodmi), ako aj všetky stavby na pozemku, ktorý slúži prevádzke dráhy.

(2) Na stavby na dráhe použijú sa primerane ustanovenia prvého dielu; ak stavba nie je podnikaná dráhovým podnikom, platia primerane iba ustanovenia §§ 9 a 11.

§ 15.
Susedstvo dráhy.

(1) Dráhový podnik vykoná v medziach technickej a hospodárskej účelnosti potrebné opatrenia, aby nehnuteľnosti a ich príslušenstvo v okolí dráhy neutrpely škodu vybudovaním, udržiavaním a prevádzkou dráhy, ako aj aby ich užívanie nebolo sťažené nad nevyhnutelnú mieru.

(2) Náklady na opatrenia, potrebné podľa odseku 1 alebo na zabezpečenie dráhy, vyvolané zmenami vzniknutými na nehnuteľnostiach po prejednaní stavebného návrhu (§ 9 ods. 3), znáša vlastník (užívateľ) nehnuteľnosti; ak boli príčinou opatrení aj zmeny na dráhe, znáša primeranú časť nákladov i dráhový podnik.

(3) O potrebe opatrení podľa odsekov 1 a 2 rozhodne dopravný správny úrad; ak však bude naň treba osobitné povolenie (súhlas), rozhodne príslušný úrad, dbajúc pritom na stanovisko

dopravného správneho úradu. Ak sa nedojedná dohoda o tom, kto tieto opatrenia vykoná a na čí náklad, rozhodne dopravný správny úrad.

(4) Podrobnosti upraví vláda nariadením.

§ 16.

Styk s inými komunikáciami, vodami, vodnými dielami a s územím, v ktorom sú dobývané nerasty.

(1) Dráha môže - ak to vyžaduje všeobecný záujem - preťať iné komunikácie (dráhy, verejné vybudované cesty a cesty, elektrické, plynové a iné vedenia), vody, vodné diela a územie, v ktorom sú dobývané nerasty alebo inak sa ich dotknúť, alebo môže byť nimi preťatá alebo inak dotknutá, a to spôsobom primeraným potrebám a pomerom zúčastnených subjektov tak, aby ich záujmy boli dotknuté v najmenšej možnej miere.

(2) Dopravný správny úrad určuje, prihliadajúc na miestne pomery a na technickú a hospodársku účelnosť, či a ako treba dráhu ohradiť, a ktoré priechody majú byť vystrojené výstražnými zariadeniami alebo znameniami a akými. Podrobnosti týkajúce sa priechodov upraví Ministerstvo dopravy smernicami, ktoré vydá po dohode s ministerstvami národnej bezpečnosti a techniky.

(3) Ak vyžaduje všeobecný záujem, aby priechod, nadcestie alebo podcestie sa prestaval alebo inak upravil, alebo aby úrovňové križenie dráhy s cestou bolo nahradené mimoúrovňovým, dohodnú sa o potrebnej úprave dopravný správny úrad s cestným správnym úradom (orgánom). V tejto dohode sa určí podľa účelnosti, či sa dohodnutá prestavba nariadi dráhovému podniku alebo cestnej správe.

(4) Ak nevyhovujú mosty a priepusty dráhy odtoku vôd, uloží dopravný správny úrad dráhovému podniku, aby ich prestaval alebo inak upravil.

(5) Vedľajšie trate celoštátnych dráh a dráhy miestne možno viesť po verejných pozemných komunikáciách, verejných priestranstvách a ochranných hrádzach, ak sú na to tieto priestory a ochranné hrázde, hoci po vykonaní úprav, spôsobilé.

(6) Podrobnosti upraví vláda nariadením.

§ 17.

Vozidlá.

(1) V prevádzke dráhy smú sa používať len vozidlá, ktoré boli vybudované podľa schválených typov a ktoré, pokiaľ je to potrebné, boli vyskúšané.

(2) Podrobnosti upraví vláda nariadením.

Tretí diel. Prevádzka.

§ 18.

Všeobecne.

(1) Prevádzku dráhy treba v medziach technickej a hospodárskej účelnosti usporiadať tak, aby dráha riadne plnila svoje úlohy a aby jej prevádzka bola bezpečná, pravidelná a nerušená.

(2) Dráhový podnik je povinný na vybudovanej dráhe začať prevádzku ihneď, len čo bol na to udelený súhlas (§ 11), a udržiavať ju podľa zákonných ustanovení o dráhach a predpisov podľa nich vydaných, ako aj podľa podmienok vybudovania a prevádzky dráhy (§ 9 ods. 2).

(3) Výnimky a úľavy z povinnosti podľa odseku 2, ako i zmeny spôsobu prevádzky povoľuje dopravný správny úrad. Ak ide o výnimky a úľavy trvalej povahy, prislúcha rozhodnutie podľa vety prvej Ministerstvu dopravy po dohode so Štátnym úradom plánovacím a Ministerstvom národnej obrany.

(4) Ak uzná Ministerstvo dopravy ďalšiu prevádzku dráhy alebo jej časti za neúčelnú, môže po dohode so Štátnym úradom plánovacím a Ministerstvom národnej obrany prevádzku zastaviť alebo obmedziť.

§ 19.

Zodpovednosť za prevádzku.

Za riadne vedenie prevádzky dráhy zodpovedá vedúci podniku, ktorý dráhu prevádza, poprípade osoba ním na to ustanovená.

§ 20.

Zamestnanci.

(1) Dráhový podnik sa postará o dostatočný počet štátne spoľahlivých, spôsobilých, v službe vycvičených a príslušných predpisov znalých zamestnancov. Ministerstvo dopravy môže pre niektorých zamestnancov určiť ďalšie podmienky.

(2) Ak sa vyžaduje podľa iných predpisov úradná skúška, robí sa pred skúšobnými orgánmi, ktoré ustanovuje dopravný správny úrad.

(3) Zamestnanci dráhového podniku sú povinní nosiť pri výkone služby rovnošatu, poprípade služobný odznak, ak im prislúcha výkon bezpečnostnej služby na dráhe (§ 33) alebo ak to vyžaduje ich styk s obecnosťou.

§ 21.

Výkon dopravy.

(1) Podľa akých zásad sa bude vykonávať doprava, určí minister dopravy nariadením, pričom prihliadne na to, že pre prevádzku trolejových vozidiel na verejných vybudovaných cestách a cestách platia osobitné predpisy.

(2) Podrobnosti v medziach týchto zásad upraví dopravný správny úrad.

§ 22.

Cestovné poriadky.

(1) Dráhový podnik bude zostavovať cestovné poriadky tak, aby plnenie úloh, určených jednotným hospodárskym plánom, bolo zabezpečené. Zároveň podľa možností vlastnej prevádzky je povinný prihliadať na potreby verejnosti. Ak nevyhovujú cestovné poriadky uvedeným záujmom, dopravný správny úrad nariadi ich primeranú úpravu.

(2) Dráhový podnik je povinný dodržiavať v medziach technickej a hospodárskej možnosti cestovné poriadky. Osoby, ktoré použijú dráhu, nemajú však nárok na náhradu škody, ktorá im snáď vznikne z nesplnenia tejto povinnosti.

(3) Minister dopravy ustanoví nariadením zásady, podľa ktorých sa cestovné poriadky zostavujú, menia a uvádzajú na známosť obecnosť.

§ 23.**Prepravná povinnosť.**

Dráhový podnik je povinný vykonať prepravu, ak sú splnené prepravné podmienky, ak je preprava možná pravidelnými prepravnými zariadeniami, ak jej nebránia okolnosti, ktoré dráhový podnik nemohol odvrátiť ani zdolať a ak nie je preprava zakázaná.

§ 24.**Vnútrozemská preprava.**

(1) Podmienky, za ktorých dráhové podniky vykonávajú vnútrozemskú prepravu, určí prepravný poriadok, ktorý vydá vláda nariadením. Prepravný poriadok môže prevziať zásady medzinárodných smlúv o dráhovej preprave aj vtedy, ak sa odchyľujú od vnútroštátnych predpisov, a to i pre taký spôsob prepravy, o ktorom sa medzinárodné smluvy výslovne nezmieňujú.

(2) Prepravný poriadok môže určiť, že ten, kto poruší niektoré jeho ustanovenie, je povinný zaplatiť dráhovému podniku určitú peňažnú sumu. Dráhový podnik je oprávnený určiť pevné sadzby náhrad za spôsobené malé poruchy v prevádzke a za poškodenie alebo znečistenie svojich zariadení.

(3) Dopravný správny úrad môže na návrh dráhového podniku schváliť alebo v prípade potreby sám určiť zmeny ustanovení prepravného poriadku; tieto zmeny stratia platnosť, ak nebudú do dvoch rokov vykonané vládny nariadením.

(4) Dopravný správny úrad môže aj určiť, ak je to odôvodnené osobitnými pomerami, odchýlky od ustanovení prepravného poriadku pre jednotlivé trate, stanice, vlaky, vozidlá, prepravy a určitý tovar.

(5) Podnik miestnej dráhy je oprávnený a - ak mu to uloží dopravný správny úrad - povinný zostaviť vlastný prepravný poriadok podľa svojich prevádzkových pomerov; na jeho platnosť treba schválenie dopravného správneho úradu.

§ 25.**Tarify.**

(1) Dráhový podnik zostaví tarify spravujúce sa jednotným hospodárskym plánom, predpismi o tvorbe cien a zásadami podnikového hospodárenia; z taríf musia byť zjavné podmienky pre prepravu, ako aj podmienky pre určenie výšky cestovného a prepravného.

(2) Tarify, ich zmeny a zrušenie schvaľuje - bez ujmy všeobecných predpisov o tvorbe cien - dopravný správny úrad, ktorý môže aj nariadiť, ak to vyžaduje všeobecný záujem, aby dráhový podnik tarify primerane upravil.

(3) Podrobnosti určí minister dopravy nariadením, v ktorom bude taktiež určené, pokiaľ a ako majú byť tarify uverejnené.

§ 26.**Sdružená preprava vnútrozemská.**

Dráhový podnik môže so schválením Ministerstva dopravy, udeleným po dohode so Štátnym úradom plánovacím, vykonávať sdruženú prepravu s iným podnikom pre verejnú dopravu podľa jednotných podmienok a taríf. Ak je potrebné, uloží Ministerstvo dopravy po dohode so Štátnym úradom plánovacím dráhovému podniku vykonávanie takej sdruženej prepravy, pričom môže ustanoviť zásady pre jej úpravu.

§ 27.**Mestská doprava.**

Podmienky pre prevádzkanie dráh pre verejnú prepravu, ktorá sa podľa predpisov o plánovaní zahrnuje do dopravy mestskej, budú, pokiaľ to povaha veci pripúšťa, shodné s podmienkami pre ostatné odbory mestskej dopravy.

§ 28.**Predpisy pre výkon služby.**

Dráhový podnik zostavuje podľa potreby predpisy pre výkon jednotlivých služieb. Predpisy, pri ktorých si to dopravný správny úrad vyhradí, predložia sa mu pred tým, než sa vydajú; dráhový podnik je povinný vyhovieť pripomienkam dopravného správneho úradu k nim.

§ 29.**Vzájomné vzťahy dráhových podnikov.**

(1) Dráhový podnik dovoľí, ak to vyžaduje všeobecný záujem a ak to nie je na podstatnú ujmu jeho vlastnej prevádzke alebo hospodárskym záujmom, aby iný dráhový podnik užíval jeho dráhu alebo jej zariadenie za primeranú náhradu.

(2) Dráhové podniky, trate ktorých sa stýkajú (§ 16 ods. 1), sa dohodnú o úprave prípojovej a prechodovej služby, o vzájomnom používaní vozidiel a o rozdelení patričných nákladov.

(3) Ak sa dráhové podniky nedohodnú o úprave vzájomných vzťahov alebo ak dojednaná dohoda nevyhovuje všeobecnému záujmu, rozhodne dopravný správny úrad.

§ 30.**Obmedzenie užívania pozemkov a podnikania v okolí dráhy.**

(1) V okolí dráhy sa nesmie nič podnikať, čo by ohrožovalo dráhu a jej zariadenia alebo bezpečnosť, pravidelnosť a nerušenosť jej prevádzky, najmä rušilo činnosť oznamovacích a zabezpečovacích zariadení, sťažovalo alebo zamedzovalo rozhľad na návestidlá a priechody, alebo spôsobovalo nebezpečenstvo ohňa. Dopravný správny úrad môže menovite označiť pozemky v okolí dráhy, ktorých sa to týka.

(2) Ak dôjde k ohrozeniu dráhy, nariadi dopravný správny úrad, aby závada bola odstránená alebo uloží vykonanie nevyhnutných ochranných opatrení; ak však bude na to potrebné osobitné povolenie (súhlas), rozhodne príslušný úrad, dbajúc pri tom na stanovisko dopravného správneho úradu. Odstránenie závad alebo vykonanie ochranných opatrení môže sa uložiť aj dráhovému podniku na účet toho, kto závalu spôsobil.

(3) Vláda určí nariadením priestor, v ktorom je zakázané čokoľvek stavať, priestor, v ktorom stavby musia byť uskutočnené bezpečne proti ohňu, ako i spôsob užívania a úpravu pozemkov v okolí dráhy, aby nebola ohrozená bezpečnosť, pravidelnosť a nerušenosť jej prevádzky, najmä pokiaľ ide o ukládanie ľahko zápalných vecí, hospodárenie v lesoch, okliesnenie alebo vyrúbanie stromov a zalesnenie pozemkov; upraví aj príslušné konanie, pričom určí aj prípustnosť výnimiek.

§ 31.**Styk medzi občianstvom a dráhou.**

(1) Dráhový podnik upraví svoj styk s občianstvom tak, aby bol účelný a jednoduchý a aby sa vyznačoval rýchlym konaním a ochotou.

(2) Občianstvo je povinné zachovať v styku s dráhou opatrnosť primeranú povahe jej prevádzky, zdržať sa všetkého, čo by ju mohlo rušiť alebo ohroziť a spravovať sa okrem všeobecných predpisov aj pokynmi vyhlásenými dráhovým podnikom alebo udelenými jeho zamestnancami pri výkone služby.

(3) Podrobnosti určí Ministerstvo dopravy vyhláškou, vydanou po dohode s Ministerstvom národnej bezpečnosti a - pokiaľ ide o podniky komunálne - aj po dohode s Ministerstvom vnútra a uverejnenou v príslušnom úradnom liste.

§ 32.

Vstup do vyhradeného obvodu dráhy.

Vstup do vyhradeného obvodu dráhy upraví Ministerstvo dopravy po dohode s príslušnými ministerstvami.

§ 33.

Výkon bezpečnostnej služby na dráhe zamestnancami dráhy.

(1) Zamestnanci dráhového podniku, vykonávajúci službu v území určenom na prevádzku dráhy v rovnošate alebo so služobným odznakom (§ 20 ods. 3), sú v tomto území oprávnení, ak nie je pri ruke orgán národnej bezpečnosti, zisťovať totožnosť osoby, ktorá sa dopustí trestného činu alebo konania, ktoré ruší dopravu alebo ohrozuje jej bezpečnosť; ak je to potrebné, sú oprávnení takú osobu zadržať a odovzdať bez zbytočných prietahov orgánu národnej bezpečnosti alebo príslušnému úradu.

(2) Ministerstvo národnej bezpečnosti po dohode s ministerstvami dopravy a národnej obrany môže poveriť ochranou prevádzky dráhy osobitné oddiely, složené zo zamestnancov dráhového podniku. Príslušníci týchto oddielov môžu pri výkone služby použiť zbraň. Podrobnejšie predpisy, najmä aj o rozsahu použitia zbrane, vydá Ministerstvo národnej bezpečnosti po dohode s ministerstvami dopravy a národnej obrany vyhláškou, uverejnenou v príslušnom úradnom liste.

Štvrtý diel.

Záujem obrany vlasti.

§ 34.

(1) Dráhový podnik je povinný dbať na záujmy obrany vlasti a uskutočniť opatrenia alebo zariadenia, ktoré mu v tomto záujme uloží dopravný správny úrad.

(2) Vojenská správa spolupôsobí pri plánovaní a vybudovaní dráh a sleduje ich udržovanie, prevádzku, stav a výkonnosť s hľadiska obrany vlasti a určuje z toho vyplývajúce požiadavky. Dopravný správny úrad posudzuje tieto požiadavky s odborného hľadiska, vydáva príslušné rozhodnutia dráhovému podniku a dozerá na ich vykonanie.

§ 35.

(1) Dráhový podnik je povinný zostaviť podmienky a určiť snížené cestovné a prepravné za prepravu vojska a vojenských zásielok, t.j. za prepravu na príkaz, pre účely a na účet vojenskej správy. Tieto podmienky a sadzby schvaľuje Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom národnej obrany a - pokiaľ ide o podniky komunálne - aj po dohode s Ministerstvom vnútra.

(2) Vláda môže nariadením zaviesť pre dráhy, poprípade pre niektoré druhy alebo skupiny dráh, účinnosť niektorých predpisov zákona o obrane štátu, ktoré sa vzťahujú na podniky dôležité pre obranu vlasti, i keď príslušné dráhové podniky neboli za také podniky výslovne určené.

(3) Spôsob prepravy vojska a vojenských zásielok, výcvik vojenských osôb vo výkonnej službe dráh, súčinnosť vojenskej správy s dopravným správnym úradom a dráhovým podnikom, ako i spôsob, ako sa vojenská správa presvedčí na dráhovom podniku o tom, ako sa plnia povinnosti ukladané mu v záujme obrany vlasti, upraví Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom národnej obrany.

§ 36.

Povinnosti v čase zvýšeného ohrozenia štátu.

(1) Dráhový podnik je povinný dbať na záujem obrany vlasti pred všetkými ostatnými záujmami.

(2) Dopravný správny úrad môže urobiť potrebné opatrenia o usporiadaní a o vedení dráhovej prevádzky, použiť voľne a na akomkoľvek mieste zamestnancov dráhy a podľa potreby voľne disponovať dráhou, jej príslušenstvom, pomocnými závodmi a vedľajšími činnosťami.

(3) Na žiadosť vojenskej správy prevezme prevádzku ktorejkoľvek dráhy národný podnik pre dráhovú dopravu; v prípade nutnej potreby môže prevádzku na ktorejkoľvek dráhe prevziať vojenská správa.

(4) Ďalšie povinnosti dráhových podnikov, najmä aj povinnosť umožniť využitie oznamovacích zariadení vojenskou správou, určí vláda nariadením.

(5) Za brannej pohotovosti štátu môže vláda nariadením určiť odchýlky od zákonných ustanovení o dráhach.

§ 37.

Preprava príslušníkov Sboru národnej bezpečnosti a Sboru väzenskej stráže.

O preprave príslušníkov a zásielok Sboru národnej bezpečnosti a Sboru väzenskej stráže platia predpisy § 35 ods. 1 obdobne; spôsob tejto prepravy určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom národnej bezpečnosti, poprípade s Ministerstvom spravodlivosti.

§ 38.

Osobitné ustanovenie pre miestne dráhy.

Povinnosti podľa ustanovení §§ 34 až 37 postihujú podnik miestnej dráhy len potiaľ, pokiaľ tie ktoré úkony možno uskutočniť so zreteľom na vybudovanie dráhy.

Piaty diel.

Preprava pošty.

§ 39.

(1) Dráhový podnik je povinný prepravovať poštové zásielky a zamestnancov ich sprevádzajúcich a príslušné dohliadacie orgány.

(2) Podrobnosti určí Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom pôšt.

DRUHÁ ČASŤ.**Dráhy pre neverejnú prepravu.****§ 40.**

(1) Dráhy pre neverejnú prepravu sa členia na

- a) dráhy, z ktorých je možný priamy prechod vozidiel na dráhu pre verejnú prepravu,
- b) dráhy, z ktorých taký prechod nie je možný.

(2) Na dráhy uvedené v odseku 1 písm. b), pokiaľ sú celkom v obvode závodu alebo z neho vychádzajú iba na krátku vzdialenosť, najmä aby boli spojené susedné závody, sa ustanovenia tohto zákona nevzťahujú.

§ 41.

O vybudovaní a začatí prevádzky dráhy pre neverejnú prepravu alebo jej časti platia primerane ustanovenia §§ 7 až 11; návrh dráhy sa však nezaraďuje do plánu dopravy, ale do plánu toho hospodárskeho úseku, ku ktorému prislúcha podnik, prepravné potreby ktorého má dráha obstarávať.

§ 42.**Obstarávanie cudzích prepravných potrieb dráhou pre neverejnú prepravu.**

(1) Podnik dráhy pre neverejnú prepravu môže so svolením dopravného správneho úradu obstarávať aj cudzie prepravné potreby, a to podľa osobitných smlúv alebo podľa osobitne vyhlásených prepravných podmienok.

(2) Ak to vyžaduje všeobecný záujem, môže dopravný správny úrad uložiť podniku dráhy pre neverejnú prepravu niektorú z prepráv podľa odseku 1 ako povinnosť, ak to nie je na ujmu prepravných potrieb podniku a ak tým nevznikajú nové povinnosti, pokiaľ ide o vybudovanie a udržiavanie dráhy.

§ 43.**O výkone verejnej dopravnej správy na dráhach pre neverejnú prepravu.**

(1) Pri určení podmienok pre vybudovanie, udržiavanie a prevádzanie dráhy pre neverejnú prepravu obmedzí sa dopravný správny úrad na tieto zretele:

- a) aby dráha vyhovovala so stránky bezpečnosti;
- b) aby majetok v okolí dráhy bol chránený pred škodlivými účinkami vybudovania, udržiavania a prevádzky dráhy;
- c) aby bola zabezpečená spôsobilosť osôb, ktoré dráha používa pri prevádzke;
- d) aby bola uskutočňovaná jednotnosť vo vybudovaní, udržiavaní a prevádzke dráhy.

(2) Podrobnosti určí vláda nariadením.

§ 44.

Ustanovenia štvrtého dielu časti prvej platia primerane i pre dráhy pre neverejnú prepravu.

TRETIA ČASŤ.
Prenosné dráhy.

§ 45.

(1) Ak by sa mala prenosná dráha dotknúť verejnej pozemnej komunikácie alebo vôd a vodných diel, treba si vyžiadať pre jej zriadením súhlas príslušného úradu (orgánu).

(2) Ostatné ustanovenia tohto zákona sa na prenosné dráhy nevzťahujú.

ŠTVRTÁ ČASŤ.
Spoločné ustanovenia.

§ 46.

Vyvlastnenie.

(1) Ak dôjde k vyvlastneniu [§ 10 ods. 3 písm. b)], poskytne dráhový podnik zaň primeranú náhradu.

(2) O predmete a rozsahu vyvlastnenia i náhrade rozhoduje okresný národný výbor na návrh dráhového podniku. Ak nie je niektorá strana spokojná s právoplatným rozhodnutím o náhrade, rozhodne na jej návrh v nesporovom konaní súd, v obvode ktorého je nehnuteľnosť. Návrh treba podať do 30 dní odo dňa doručenia právoplatného rozhodnutia.

(3) Vláda určí nariadením podrobnosti, najmä pokiaľ ide o spôsob a čas platenia náhrady, o úpravu vyvlastňovacieho konania, o vstup na vyvlastňovanú nehnuteľnosť a o jej užívanie pred začatím vyvlastňovacieho konania.

§ 47.

Medzinárodný železničný styk.

Minister dopravy môže po dohode so zúčastnenými ministrami upraviť nariadením veci týkajúce sa medzinárodného železničného styku, ak to vyžaduje vykonanie medzinárodných smlúv.

§ 48.

Štátny dozor.

(1) Dopravný správny úrad bdie nad tým, aby dráhové podniky a ich zamestnanci zachovávali ustanovenia tohto zákona a predpisov podľa neho vydaných; o stave prevádzkových zariadení môže sa presvedčiť aj na mieste.

(2) Na zabezpečenie bezpečnosti a pravidelnosti dopravy na dráhach môže dopravný správny úrad dráhovému podniku udeľovať rozkazy a zákazy, ako aj robiť vhodné opatrenia na odstránenie závad, bez toho, že by však priamo zasahoval do prevádzky, vyjmúc prípady, keď by bolo nebezpečenstvo v omeškani.

(3) Podrobnosti určí vláda nariadením.

§ 49.

Úrady (orgány) vykonávajúce verejnú správu vo veciach dráh.

(1) Dopravným správnym úradom sú

- a) Ministerstvo dopravy,
- b) krajské národné výbory a

c) okresné národné výbory.

(2) Vláda rozvrhne nariadením úkony verejnej správy vo veciach dráh (ďalej len „verejnej správy“) medzi jednotlivé úrady (orgány) uvedené v odseku 1. Pritom sa bude spravovať zásadou, že Ministerstvu dopravy prislúcha hlavný dozor, činnosť vedúca a výkon verejnej správy vo veciach, ktoré svojím významom presahujú obvod jedného kraja alebo ktoré vyžadujú riešenie s jednotného hľadiska; vo vzťahu k národnému podniku pre dráhovú dopravu však výkon verejnej správy obmedzí na prípady, v ktorých sa záujmy tohto podniku stretnú so všeobecnými záujmami, so záujmami iných dopravných podnikov alebo s dôležitými záujmami susedov dráhy.

(3) Ministerstvo dopravy môže výkonom svojej pôsobnosti poveriť všeobecne alebo v jednotlivých prípadoch krajské národné výbory; všeobecné poverenie stane sa po dohode s Ministerstvom vnútra vyhláškou, uverejnenou v príslušnom úradnom liste. Okrem toho môže Ministerstvo dopravy vyhláškou uverejnenou v príslušnom úradnom liste poveriť vykonávaním niektorých úkonov verejnej správy, prislúchajúcich inak dopravnému správnenému úradu, iné orgány; ak pôjde o veci pôsobnosti národných výborov alebo o poverenie orgánov komunálnych podnikov, vydá Ministerstvo dopravy o tom vyhlášku po dohode s Ministerstvom vnútra.

(4) Ak by mal národný výbor rozhodovať vo veciach, v ktorých podľa tohto zákona je potrebná predchádzajúca dohoda s ústrednými úradmi, môžu tieto ústredné úrady poveriť svojou právomocou úrady alebo orgány im podriadené a to so všeobecnou platnosťou alebo pre jednotlivé prípady.

§ 50.

Osobitné úlohy Ministerstva dopravy.

Okrem toho, čo sa o tom ustanovuje na iných miestach tohto zákona, náleží do právomoci Ministerstva dopravy najmä

- a) zúčastniť sa na príprave hospodárskych plánov dráhovej dopravy a na kontrole ich plnenia podľa platných predpisov o hospodárskom plánovaní;
- b) pripravovať medzinárodné smluvy vo veciach dráh, poprípade zúčastniť sa na ich dojednávani a spolupôsobiť pri dojednávani iných medzinárodných smlúv, ktoré sa dotýkajú dráh;
- c) schvaľovať smluvy medzi československými dráhovými podnikmi a zahraničnými dopravnými podnikmi, pokiaľ nimi môžu byť dotknuté dôležité všeobecné záujmy, ako aj schvaľovať členstvo dráhových podnikov v medzinárodných dráhových združeníach a - ak si to vyhradí z dôvodov všeobecného záujmu v jednotlivých prípadoch - aj sa zúčastniť na ich zasadaniach;
- d) vydávať podrobnejšie ustanovenia o stavebnom a prevádzkovom zariadení dráh;
- e) vykonávať podľa príslušných predpisov namiesto orgánov tam uvedených úradné vyskúšania a prehliadky parných kotlov rušňov, parných kotlov a tlakových nádob, ktoré sú súčasťou vozidiel a sú v prevádzke dráh ako i stabilných alebo lokomobilných parných kotlov a iných tlakových nádob používaných na dráhach;
- f) sledovať, aby záujem obrany vlasti na dráhach bol zabezpečený, a rokovať s Ministerstvom národnej obrany o veciach, ktoré sa týkajú plánovania, vybudovania, udržovania a prevádzky dráh, za účelom ich pohotovosti a vojenského použitia pre obranu vlasti; upravovať po dohode s príslušnými ústrednými úradmi zdravotnícku dozornú službu na dráhach, počítajúc do toho i službu záchranú, ako aj službu veterinárne-dozornú;
- g) organizovať, spracovávať a vydávať celkovú štatistiku dráh, a to po dohode so Štátnym úradom plánovacím a Štátnym úradom štatistickým.

§ 51.**Konanie.**

(1) Ak sa neustanovuje v tomto zákone, v predpisoch podľa neho vydaných, poprípade v predpisoch, ktoré platia pre prechodný čas (§ 52 ods. 3), nič iné, použijú sa pre konanie o veciach, ktoré prislúchajú do pôsobnosti dopravného správneho úradu, zahrnujúc v to konanie exekučné, predpisy platné pre konanie vo veciach správnych (správne konanie).

(2) Ak rozhoduje krajský národný výbor vo veciach dráh v I. stolici, je odvolacou stolicou Ministerstvo dopravy, ktoré rozhoduje poprípade po dohode s príslušným ústredným úradom.

PIATA ČASŤ.**Prechodné a záverečné ustanovenia.****§ 52.****Prechodné ustanovenia.**

(1) Predpisy tohto zákona platia i pre dokončenie vecí už prejednávaných.

(2) Ak iné predpisy odkazujú na niektoré predpisy, ktoré sa zrušujú, nastupujú namiesto zrušených predpisov príslušné ustanovenia tohto zákona, poprípade predpisov ho vykonávajúcich.

(3) Dokiaľ nebude vydaná úprava vládny nariadením podľa tohto zákona alebo iná úprava všeobecnej povahy predvídaná týmto zákonom, platia (sú použiteľné) pri vykonávaní tohto zákona doterajšie predpisy, ktoré upravujú príslušné predmety, so zmenami, ktoré vyplývajú z ustanovení tohto zákona a postupne vydávaných vykonávacích predpisov.

(4) Dráhy, ktoré podľa doterajších predpisov boli dráhami hlavnými a vedľajšími, stávajú sa dráhami celoštátnymi podľa tohto zákona; dráhy, ktoré podľa doterajších predpisov boli dráhami drobnými, stávajú sa dráhami miestnymi podľa tohto zákona. Ministerstvo dopravy môže určiť výnimky.

(5) Komunálnym podnikom, na ktoré sa budú vzťahovať ustanovenia tohto zákona, zostávajú zachované daňové, dávkové a poplatkové úľavy podľa doterajších predpisov až do novej úpravy príslušného odboru práva daňového, dávkového a poplatkového, poprípade až do skoršej novej úpravy finančného hospodárenia komunálnych podnikov.

(6) Predpisy čl. 390 až 421 ods. 1 obchodného zákonníka č. 1/1863 r. z. a §§ 393 až 420 zák. čl. XXXVII/1875 (obchodného zákona) neplatia pre prepravu na dráhach.

§ 53.**Zrušovacie ustanovenia.**

(1) Platnosť, poprípade použiteľnosť strácajú, pokiaľ tento zákon neustanovuje niečo iné alebo z neho iné nevyplýva, všetky v iných predpisoch obsiahnuté ustanovenia o veciach, na ktoré sa vzťahuje tento zákon.

(2) Zrušujú sa, poprípade nie sú naďalej použiteľné najmä:

zákon č. 373/1919 Sb., o doplnení železničnej siete stavbou miestnych železníc,

zákon č. 690/1920 Sb., o prevzatí súkromných železníc do štátnej správy,

zákon č. 56/1931 Sb., o úprave niektorých právnych a finančných pomerov súkromných miestnych železníc v štátnej prevádzke,

zákon č. 86/1937 Sb., o železničiach (železničný zákon), i s prílohou k jeho § 195 s výhradou ustanovenia odseku 3,

vládne nariadenie č. 278/1941 Sb., o prikázaní právomoci železničného správneho úradu a zemského úradu, v znení nariadenia ministra dopravy a techniky č. 54/1944 Sb.,

nariadenie ministra spravodlivosti č. 175/1942 Sb. o bansko-železničnom rozhodcovskom súde.

(3) V platnosti ostávajú §§ 112 až 115, § 166 a §§ 196 až 205 zákona č. 86/1937 Sb., o železničiach (železničného zákona), s tou zmenou, že ustanovenie § 200 ods. 1 bude znieť: „Železničný podnik zodpovedá za škody na osobe svojich zamestnancov, ktorí sú poistení pre prípad pracovného úrazu podľa predpisov o národnom poistení dôchodkovom, len podľa predpisov zákona o národnom poistení o ručení zamestnávateľov (podnikateľov) a tretích osôb za škody spôsobené pracovným úrazom.“

(4) Nedotknuté zostávajú predpisy, podľa ktorých sa prejednávajú projekty štátnych vodocestných stavieb, uvedených v § 1 zákona č. 66/1901 r. z., o stavbe vodných dráh a o vykonaní úpravy riek, ako i projekty vodných elektrární zriaďovaných v súvislosti s týmito stavbami.

§ 54.

Účinnosť a vykonanie zákona.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom 1. júna 1951; vykoná ho minister dopravy po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Petr v. r.

